

A Fővárosi Ítéletábrla dr. Csernus Sándor ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - ... kamarai jogtanácsos által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen személyiségi jogsértés megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. október 2. napján kelt 15.P.23.979/2018/19. számú ítélete ellen az alperes részéről 20. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja, és a keresetet elutasítja.

Mellőzi az alperest perköltség fizetésére kötelező rendelkezést, egyúttal kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, továbbá - az adóhatóság felhívására - 84.000 (Nyolcvannégyezer) forint eljárési illetéket az állam javára.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A felperes édesapja többszöri kórházi kezelést követően 2018. június 7-én hunyt el ...-en. A felperes 2018. augusztus 21-i levelében kérte az alperest, hogy küldje meg részére édesapja 2017. szeptember 1-je és 2018. június 7-e közötti „betegélettútját, valamint vénytörténetét”. Az alperes 2018. augusztus 30-i levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy a betegől származó írásbeli meghatalmazás nélkül nem teljesíthető a kért adatszolgáltatás. Az alperes végül a kért iratokat megküldte a felperesnek, aki azokat 2019. január 23-án vette át.
- [2] A felperes módosított keresetében kérte annak megállapítását, hogy elhunyt édesapjára vonatkozó egészségügyi dokumentumok kiadásának megtagadásával az alperes megsértette az iratkiadáshoz fűződő személyiségi jogát. Kérte kötelezni az alperest a sérelmes helyzet megszüntetésére, valamint 200.000 forint sérelemdíj, továbbá perköltségei megfizetésére.
- Előadta, hogy édesapja halála az egész családot nagyon megrendítette, a tragédia következtében az apja halálát követő nyolc nap elteltével édesanyja is elhunyt. Feltételezése szerint édesapját nem megfelelően látták el a kórházban, halálára nem kapott az orvosoktól magyarázatot. Az alperes az orvosi dokumentációt kérése ellenére sem bocsátotta rendelkezésére, holott azok birtokában tisztázhatta volna a körülményeket, ami megnyugvást jelentett volna gyászában.
- Álláspontja szerint az alperes megsértette az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 24. § (11) bekezdését, valamint az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi CLVII. törvény (Eüaktv.) 7. § (7) bekezdését, amelyek biztosítják az elhunyt beteg hozzátartozója részére az egészségügyi dokumentáció megismerésének a jogát. Ezzel a magatartásával az alperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 2:42. §-a értelmében megsértette személyiségi jogát, melynek szankciójaként a Ptk. 2:52. §-a

szerint sérelemdíjat köteles fizetni a részére.

- [3] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására, és a felperes perköltségben való marasztalására irányult. Előadása szerint azért nem tett eleget a felperes kérelmének, mert az egészségügyi dokumentáció kiadására vonatkozó jogszabályok ellentmondásossága miatt állásfoglalást kért a ...-tól (...), majd a hatóság tájékoztatásának a kézhezvétele után haladéktalanul megküldte a felperesnek a kért iratokat. Vitatta, hogy az iratkiadás azonnali teljesítésének az elmaradása személyiségi jogi sérelmet okozott volna a felperesnek. Hangsúlyozta, hogy a felperes maga sem jelölte meg azt a személyiségi jogát, amelynek megsértésére alapította a keresetet, e nélkül sérelemdíj iránti igénye eleve megalapozatlan.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes azzal a magatartásával, hogy megtagadta a felperes elhunyt édesapjára vonatkozó egészségügyi dokumentumok kiadását, megsértette a felperesnek az iratkiadáshoz fűződő személyiségi jogát. Kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperes részére 200.000 forint sérelemdíjat, valamint 100.000 forint perköltséget.
- [5] Döntésének jogi indokolása szerint az Alaptörvény mint generálklauzula, és azzal összhangban a Ptk. 2:42-43. §-ai bármely személyiségi jog védelmét biztosítják. Hivatkozott a Kúria - akkori Legfelsőbb Bíróság - BH1995. 87. számon közzétett eseti döntésére, melyben kifejtésre került, hogy az adatkiadás - habár nem nevesített személyiségi jog - megtagadása személyiségi jogot sért. Ezt a személyiségi jogsérelmet 2019 januárjáig a felperes is elszenvedte, mivel addig az alperes megtagadta a kért egészségügyi iratok kiadását. Ennélfogva a felperes a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja értelmében megalapozottan kérte a jogsértés megtörténtének megállapítását, és a Ptk. 2:52. § (1)-(2) bekezdései szerint megalapozottan lépett fel sérelemdíj iránti igénnyel. Köztudomású tényként értékelte, hogy a felperes által átélt gyászreakció immateriális sérelemnek tekinthető, melynek feldolgozását lehetetlenné tette az iratkiadás megtagadása. Ez a felróható magatartás ugyanis meggátolta a kórház felelősségének feltárását, ami a mentális állapotban megnyilvánuló nem vagyoni sérelem kialakulását eredményezte. Rámutatott: a jogszabályok koherenciájának hiánya nem szolgálhat alapul az alperes felróhatósága hiányának a megállapításához, különösen azért nem, mert az alperesnek nem lett volna kötelezettsége a ... állásfoglalás beszerzése, illetve annak figyelembevétele.
- [6] A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 83. § (1) bekezdése és 101. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperest a felperes ügyvédi költségeinek megfizetésére. Megjegyezte, hogy az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes jelentett be fellebbezést, melyben annak megváltoztatását, és a kereset elutasítását, valamint a felperes perköltségben való marasztalását kérte.
- [8] Az alkalmazni kért felülbírálati jogkör tekintetében a Pp. 369. § (3) bekezdésének a) és c) pontjait jelölte meg. Fenntartotta, hogy indokoltan kért iránymutatást a ...-tól, amelyről 2018. október 1-i levelében tájékoztatta a felperest. Az iratkiadás későbbi teljesítése nem minősülhet személyiségi jogsértésnek, mivel az nem vezethet az emberi méltóság megsértéséhez. Magatartásával nem kérdőjelezte meg sem a felperesnek, sem a felperes édesapjának az emberi mivoltát, és nem tagadta meg azt a minimális és kötelező tiszteletet, ami a felperest és az édesapját pusztán emberi minőségük alapján megillette. Az Eütv. 24. § (11) bekezdésében szabályozott iratkiadási jog nem tartozik a személyiségi jogok közé, az elsőfokú bíróság sem állapította meg, hogy ez az ítélet indokolásában hosszasan felsorolt személyiségi jogok közül melyiknek feleltethető meg. Az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntés alapjául szolgáló tényállás szerint a beteg a saját

kezelésére vonatkozó egészségügyi iratai kiadását kérte, míg a felperes az édesapja egészségügyi dokumentációjának kiadását. A tényállás eltérése miatt ez a döntés jelen esetre nem alkalmazható, különösen azért nem, mert a töretlen bírói gyakorlat szerint csak kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozná meg a felelősségét. Álláspontja szerint az egészségügyi szolgáltatóval szemben indított kártérítési pernek nem előfeltétele a betegéletút kiadása, mivel azt a peres eljárás során a bíróság hivatalból is bekérheti, így nem akadályozta a felperes édesapját kezelő kórház esetleges felelősségének a feltárását. A gyász feldolgozása sem az egészségügyi dokumentáció rendelkezésre állásától függő folyamat, annak hossza egyénenként változó lehet, vagyis nem áll fenn okozati összefüggés magatartása és a gyászfolyamat lezárásának az elhúzódása között. Emellett a sérelemdíj mértékét is vitatta, mivel az elsőfokú bíróság nem fejtette ki, hogy annak összegét milyen szempontok figyelembevételével határozta meg. A felperes részére megítélt perköltség összegét túlzóan magasnak tartotta a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységhez viszonyítva, ezért annak mérséklését látta szükségesnek.

- [9] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helyes indokain alapuló helybenhagyására irányult. Kérte, hogy a bíróság az alperest kötelezze fellebbezési eljárási költségeinek a megfizetésére.
- [10] Álláspontja szerint az alperes jogalkalmazási tévedése kirívóan súlyos volt, hiszen az Eütv. 24. § (11) bekezdésének előírásai olyan speciális ágazati szabályok, amelyek megelőzik az általános szabályokat. Az elsőfokú bíróság által felhívott eseti döntés egyértelműen személyiségi jogként határozza meg az iratkiadáshoz való jogot, a jogegységesítés érdekében ezt az állásfoglalást minden bíróságnak követnie kell. A gyászfolyamat a személyiség megnyilvánulása, annak indokolatlan késleltetése szükségképpen sérti személyisége szabad kibontakoztatását, ezzel az alperes személyiségi jogi sérelmet követett el. A gondos perelőkészítéshez a betegéletút megismerése is szükséges, így az édesapját ápoló kórház elleni kártérítési per megindításának előfeltétele a kért dokumentáció kiadása. Hangsúlyozta, hogy a keresetlevél benyújtásakor még nem volt tudomása arról, hogy ez a jogsértő állapot az alperes részéről meddig fog fennállni. Rámutatott: az elsőfokú bíróság által megítélt sérelemdíj arányban áll a hasonló súlyú személyiségi jogi sérelem kompenzálására megítélt sérelemdíjak 50.000-200.000 forint között szóródó összegével. A perköltség mérséklésére irányulóan az alperes nem terjesztett elő határozott fellebbezési kérelmet, így e tekintetben fellebbezése érdemi elbírálásra alkalmatlan.
- [11] Az elsőfokú bíróság ítéletének jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírálta [Pp. 358. § (5) bekezdés].
- [12] Az alperes fellebbezése megalapozott.
- [13] Az elsőfokú bíróság a releváns tényállást hiánytalanul felderítette, arra alapított érdemi döntésével azonban a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet, ezért azt - a következőkben kifejtésre kerülő indokok alapján - megváltoztatta.
- [14] A felperes keresetében a személyiségi jogsértésnek a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontjában és 2:52. § (1) bekezdésében szabályozott szankciói alkalmazása iránt lépett fel igénnyel. A keresettel érvényesített jogra figyelemmel először abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az alperes részéről történt-e olyan személyiségi jogsértés, ami polgári jogi szankciót von maga után. Az elsőfokú bíróság - osztva a felperes jogi érvelését - az egészségügyi iratok kiadásának az átmeneti megtagadását személyiségi jogsértésnek minősítette. Ezzel az érveléssel és az abból levont jogi következtetéssel a Fővárosi Ítéltábla nem értett egyet.

- [15] A Ptk. 2:43. §-a sorolja fel a Ptk.-ban nevesített személyiségi jogokat, de ez a rendelkezés - amint arra az elsőfokú bíróság helytállóan rámutatott - nem tekinthető a törvény által védett személyiségi jogok kimerítő (taxatív) felsorolásának. A nem nevesített személyiségi jogok köre a Ptk. 2:42. § (1) bekezdéséből vezethető le, melynek értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét szabadon érvényesíthesse, és hogy abban őt senki ne gátolja. E jogosultságnak az általános védelmét a Ptk. 2:42. § (2) bekezdése biztosítja, amely kimondja, hogy az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani; a személyiségi jogok el a törvény védelme alatt állnak. A felhívott törvényi szabályozás értelmében az a magatartás minősül személyiségi jogot sértőnek, amely szükségtelenül gátolja a személyiség kiteljesítését, ezzel csorbítva az emberi méltóságot.
- [16] Az Eütv. annak 2. címén belül a betegek jogait és kötelezettségeit szabályozza. A betegjogok között az Eütv. szabályozás alá vont olyan személyiségi jogokat is, melyeket a Ptk. is védelemben részesít, például az Eütv. 10. §-a az emberi méltóság egészségügyi ellátás során való megőrzésének speciális szabályait tartalmazza. Emellett a betegjogok közé emel olyan jogosultságokat is, amelyek önmagukban nem minősülnek személyiségi jognak; ezek közé tartozik az egészségügyi dokumentáció megismerésének az Eütv. 24. §-ában szabályozott joga. E betegjognak a megsértése akkor minősül egyben személyiségi jogsértésnek is, ha az sérti - a Ptk. 2:42. § (2) bekezdésében általános védelem alá vont - emberi méltóságot.
- [17] A bizonyításra nem szoruló tények közé tartozott, hogy az alperes nem az Eütv. 24. § (11) bekezdésében előírtak szerint járt el, amikor 2018. augusztus 30-i levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy nem teljesíti az adatszolgáltatást. Ebben a helyzetben a felperes az őt megillető anyagi jogosultság érvényesítése érdekében a bírósághoz fordulhatott volna elhunyt hozzátartozója egészségügyi iratai kiadásának kikényszerítése érdekében. A keresetlevélben a felperes fel is tüntette ezt a követelést, amit azonban nem az Eütv. 24. § (11) bekezdésében szabályozott betegjog megsértésére alapított, hanem ettől eltérő jogcímen, személyiségi joga megsértésének a szankciójaként érvényesített. Olyan többlétevényállási elemet azonban a felperes nem tárt fel, amelyből az a következtetés vonható le, hogy az iratkiadás elmaradása a felperes méltóságának (kegyeleti jogának) a sérelmével járt volna. Nem az alperes mulasztása váltotta ki ugyanis a felperesnél a gyászreakciót, és a gyász feldolgozásának a hosszát sem az irat kiadás időpontja határozta meg. A felperes lelki megrázkódtatását valóban fokozhatta, hogy feltételezése szerint nem volt sorsszerű az édesapja halála, azt a nem megfelelő egészségügyi ellátás idézhette elő. Ez a súlyosító körülmény sincs azonban összefüggésben iratkiadás időpontjával.
- [18] A felperes apjának az ellátásában részt vevő egészségügyi szolgáltatók felelősségének a feltárásához valóban szükségesnek mutatkozik a teljes (egészségügyi) dokumentáció megismerése, amit az Eütv. 24. § (11) bekezdése biztosít az elhunyt beteg hozzátartozója részére. E betegjognak a megsértése azonban nem személyisége lényegi vonása miatt sértette a felperest, mivel az a jog nem minősül az emberi létből, az emberi méltóságból levezethető személyiségi jognak. Személyiségi jogsértés hiányában viszont annak szankciói sem alkalmazhatóak.
- [19] Az elsőfokú bíróság a kifejtettekkel ellentétes jogi következtetés levonása során nem tulajdonított kellő jelentőséget az iránymutatóként felhívott eseti döntéshez fűzött releváns indokolásnak [BH1995. 87.]. A Legfelsőbb Bíróság okfejtése szerint a korábbi egészségügyi ellátásra vonatkozó adatok kiadásának megtagadása miatt veszélybe került az, hogy a beteg a későbbiekben adekvát terápiában részesülhessen; így az iratkiadás megtagadásával a betegnek a testi épséghez és egészséghez fűződő, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 76. §-ában nevesített személyiségi joga került megsértésre. A jogi indokolásnak ez a lényeges tartalma az eseti

döntés összefoglalásából nem tűnik ki, mivel ott nem került megjelölésre a megsértett személyiségi jog, de az érdemi döntéshez fűzött indokolás egyértelmű a tekintetben, hogy a Legfelsőbb Bíróság nem az iratkiadáshoz való jogot minősítette személyiségi jognak.

- [20] A kereset anyagi jogi megalapozatlansága annak elutasítását vonta maga után, ezért a pernyertes alperes nem köteles a pervesztes felperes perköltségeinek a megfizetésére, ami a perköltség viselésére vonatkozó ítéleti rendelkezéseknek a módosítását tette szükségessé. Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a keresetet teljes egészében elutasította.
- [21] A Pp. 83. § (1) bekezdése értelmében a pervesztes felperes köteles megtéríteni az eredményesen fellebbező alperes részére a jogi képviselete ellátásával az elsőfokú és a másodfokú eljárás során felmerült költségeit. Ennek együttes összegét a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, valamint (3), (5) és (6) bekezdései, továbbá a 4. § (1), (2) bekezdései alapján, a ténylegesen kifejtett tevékenység munka- és időigényességére figyelemmel mérlegeléssel állapította meg.
- [22] Pervesztessége folytán a felperes köteles megfizetni a le nem rótt 36.000 forint kereseti, valamint a 48.000 forint fellebbezési eljárási illetéket is az állam javára [Pp. 102. § (1) bekezdés].

Budapest, 2020. február 5.

. Sághy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Csordás Csilla s.k.
előadó bíró

Dr. Kincses Attila s.k.
bíró